

Vårt försvar

Den sittande 1978 års försvarskommitté har i sommar kommit ut med ett första betänkande, "Vår säkerhetspolitik" (SOU 1979: 42). De tolv ledamöterna, sex borgerliga och sex socialdemokrater, har under sin ordförande, generaldirektör Gunnar Nordbeck, lyckats få fram ett enhälligt betänkande, något som är värt att notera. Man kan hoppas att detta bådär gott för fortsättningen. Givetvis bygger enigheten på kompromisser, som kan anas bakom en del glidande formuleringar. På några punkter skulle man också ha velat ha litet mera realism.

Kommittén redovisar sina förslag rörande säkerhetspolitikens inriktning i åtta punkter och börjar med "åtgärder för att främja en fredlig utveckling i världen". Sedan följer åtgärder för att främja freden i Europa och i Norden och därpå åtgärder som i fred skapar förtroende för den svenska alliansfria politiken. Sist kommer åtgärder, som kan avhålla andra stater från militära aggressioner mot oss och som möter hot om sådana, och vidare säkerhetspolitiken om Sverige råkar i krig. Detta förefaller ju att gå bakfram mot målet. Ty – och detta synes också vara kommitténs mening – bara om Sverige har ett ordentligt försvar, finns någonting som avhåller från andras aggression. Härmed skapas i sin tur förtroende för vår alliansfria politik. Denna främjar då, men alltså endast om den är stödd på ett starkt försvar, freden i Norden, dvs i vår del av Europa. Sedan kan vi kanske med viss begränsad auktoritet tala för nedrustning och för fred på andra håll i världen.

Det är med andra ord det svenska försvaret i alla dess former, militära, ekonomiska,

psykologiska och andra, i det geografiska och politiska område där vi befinner oss, som är väsentligt att taga ställning till. Att sväva ut i tal om global nedrustning och om u-hjälp är intressant och i kommitténs version dessutom välskrivet. Men i sammanhanget är det utan mening. Om Sverige skulle bli angripet i samband med en stormaktskonflikt, vilket även försvarskommittén anser vara en möjlighet att räkna med, vilket land som vi nu ger u-hjälp kommer då att ila till vårt beskydd? Kuba, Vietnam, Sri Lanka – uppräknigen kan fortsätta och de negativa svaren likaså. Kommittén kunde ha lärt av en av de experter, vars omdömen den själv efterfrågat och publicerat i boken "Elva åsikter om svensk säkerhetspolitik" (jfr Svensk Tidskrift denna årgång, nr 5/6). Gunnar Heckscher har klarlagt hur föga u-hjälp och säkerhetspolitik, men inte utrikespolitik, har med varandra att göra. Det är kanske inte populärt att säga detta, men det hade varit strongly om kommittén gjort det.

Också talet om global nedrustning ter sig på något sätt överkligt. Sverige har duktiga nedrustningsexperter placerade i Genève. Inte ens de själva kan tro att de åstadkommit något av betydelse för Sveriges situation just nu. Vad gäller kärnvapen framgår av SALT II-avtalet, undertecknat i Wien och ännu ej ratificerat, den egendomligheten att det, genomfört, inte innebär någon nedrustning alls utan en tillfällig begränsning av upprustningen. Sverige har av naturliga skäl inget inflytande på denna fråga. Vad beträffar konventionella vapen pågår en upprustning med sådana för fullt. Warszawapakten är därvid ledande.

Mot bakgrunden av denna upprustning, vars huvuddel är förlagd till områden söder om Östersjön och norrut upp över Kolahalvön, måste Sveriges risker bedömas och dess säkerhetspolitik föras. Vad avses med denna upprustning? När och hur kan man vänta att vapnen används? Försvarskommittén har inte dolt att det föreligger en fara för Sverige, vilken den vill se begränsad till att Sverige kan utnyttjas som ett genomgångsland av stormakterna – om nu detta skall innebära en begränsning. Den har särskilt pekat på riskerna för norra Sverige och, ovanligt nog men alldeles riktigt, för västkusten och Göteborgsområdet. Sovjetunionen har behov av öppen utfartsväg ur Östersjön, och Kattegatt kan vara aktuellare än Öresund. NATO, Warszawapaktens motståndare, kommer att vilja ha Östersjön stängd. Vad beträffar faran för Nordsverige är den uppenbar. Kommittén har understrukt Murmanskbasens betydelse för Sovjetunionen omedelbart vid ett krigsutbrott och framhållit Nordnorges utsatta läge i sådant fall. Sverige kan inte bli oberört av strider norr och kanske väster om oss, och kommittén säger klart ifrån att Sverige kan bli indraget i ett framtida krig. Den menar också att ett krigsfall kan komma snabbt.

Det är välgörande att detta inte döljes. Det hade varit ändå bättre, om kommittén dragit flera slutsatser av dessa fakta. Den har, som försvarsstabschefen sagt i ett särskilt yttran-

de, hållit sig till bara ett angreppsfall, nämligen det som skulle beröra delar av norra och södra Sverige som tänkbara genomgångsområden. Men en angripare kan naturligtvis göra en annan bedömning och mena, att om han riktar sig mot Mellansverige och alla de resurser som finns där, kan han nå sina operativa mål lika bra som om han gick direkt mot de delar av Sverige, som han av andra skäl vill behärska. Slutsatsen blir, nu som förr, att det är ett försvar av hela Sverige som man måste förbereda – inklusive försvar av Gotland, som kommittén ännu inte haft anledning att yttra sig om.

En sak bör med tacksamhet noteras. Kommittén avvisar helt och hållet tanken på ett vapenlöst sk civilmotstånd. Ett sådant gör inte vår utrikespolitik trovärdig, förklarar den.

Den av en och annan blåögd fredsforskare förespråkade svenska ensidiga nedrustning, som skulle verka som ett exempel för världen, har också kommit bort. Faktum är ju att den stora nedrustningen är en önskedröm, som ligger i ett framtidsperspektiv, så långt fram i tiden att nu levande generationer inte kommer att uppleva den. Försvarskommitténs uppdrag är att studera och förbereda våra nationella säkerhetskrav under kanske några tiotal år framöver. Det är nu vi måste kunna försvara vår överlevnad i en ond värld.